

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2010-2015

Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø

Natura 2000-område nr. 162
Habitatområde H143
Fuglebeskyttelsesområde F95 og F96

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2010-2015.
Skælskør Fjord og havet og
kysten mellem Agersø og Glæ-
nø.

Natura 2000-område nr. 162
Habitatområde H143
Fuglebeskyttelsesområde F95
og F96

Emneord:

Habitatdirektivet, miljømålslo-
ven, målsætning, indsatspro-
gram, Natura 2000-planer,
Skælskør Fjord, Agersø, Glæ-
nø.

Udgiver:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Fejøgade 1
4800 Nykøbing F
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Sprog:

Dansk

År:

2011

ISBE nr. 978-87-7091-406-2

ISBN nr. 978-87-7091-407-9

Dato: 1. december 2011

Forsidefoto: Basnæs Nor og
strandeng på Glænø Vesterfed

Fotograf: Jan Kofod Winther

Resume:

Natura 2000-plan for Skælskør
Fjord og havet og kysten mel-
lem Agersø og Glænø (nr.
162). Natura 2000-planen skal
sikre gunstig bevaringsstatus
for områdets udpegede arter
og naturtyper. Området og
truslerne mod de udpegede
naturtyper og arter beskrives,
og der fastlægges målsætning-
er og indsatser for naturty-
perne og arterne. Der foreta-
ges en strategisk miljøvurde-
ring af planen.

Må citeres med kildeangivelse.

Natura 2000-plan

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	5
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier	9
Igangværende pleje og genopretning	11
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	12
<i>Vurdering af tilstand</i>	12
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	15
Målsætning	17
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	18
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	19
<i>Modstridende interesser</i>	20
Indsatsprogram	20
<i>Generelle retningslinjer</i>	21
<i>Konkrete retningslinjer</i>	22
<i>Forslag til mulige virkemidler</i>	23
Sammenhæng og synergi med vandplan	23
Strategisk miljøvurdering	23
Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning	24
Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler ..	25
Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	26
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen	29
Bilag 5. Fiskeriaktivitet i Natura 2000-området	30

Foto: Claus Bjørn Larsen

Danmarks VIP-natur får egen bodyguard

Hvad har Skagens Gren, Silkeborgskovene og det Sydfynske Øhav til fælles? Eller klokkefrøen, fiskeørnen og gråsælen? De er alle en del af Danmarks særligt værdifulde natur, som vi er forpligtet til at passe godt på. Det samme gælder strandengen, højmosen og boblerevet. Natura 2000-områderne er et netværk af naturområder i EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000 skal sørge for, at alle 27 EU-lande drager omsorg for egne truede dyr, planter og natur.

Danmark har i alt 246 Natura 2000-områder. Hvert område får nu sin helt egen naturplan, der skal fungere som bodyguard. Det er i alt for mange år gået tilbage for naturens mangfoldighed. Nu skal planerne sørge for, at staten, kommuner og lodsejere drager omsorg for de naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede sårbare eller sjældne i EU.

Ny natur på vej

Naturplanerne er den hidtil største naturindsats, der nogensinde er sat i værk i Danmark. Budgettet er ca. 1,8 mia. kroner og vil i stor udstrækning blive finansieret af EU's landdistriktsmidler. Den planlagte indsats dækker ca. 1.600 km², hvoraf de 40 km² er ny natur.

Der er planlagt hundredvis af nye vandhuller, som vil sikre levesteder for padder som klokkefrøen og vandsalamanderen. 200 km² løvskov skal beskyttes mod rydning, og flere hule, gamle og døde træer vil give levesteder for svampe, flagermus og insekter. Fiskeri på havet skal reguleres, så de unikke danske boblerev sikres mod at blive ødelagt af fiskeredskeer, og danske højmoser skal igen have mulighed for at få det bedre. Lige nu er de truet af udtørring og tilgroning. Med naturplanerne skal der ryddes krat og buske og gives bedre og mere naturlige vandforhold.

Tilbagegangen stoppes

Som ny miljøminister er jeg glad for, at vi nu har en plan for at stoppe naturens tilbagegang i Natura 2000-områderne. Der må ikke ske yderligere skade på naturen. Planerne har været for længe undervejs under VK-regeringen. Natura 2000-områderne blev udpeget i årene 1998-2004, og tilbagegangen skulle være standset allerede sidste år.

Danmarks nye SRSF-regering vil føre en mere aktiv og fremsynet naturpolitik. De 246 Natura-områder har nu hver en bodyguard, mens regeringen laver en plan for hele Danmark. Naturplan Danmark skal sætte ambitiøse mål – ikke blot for den natur som findes i Natura 2000-områderne, men for hele den danske natur.

Lad os så komme i gang !

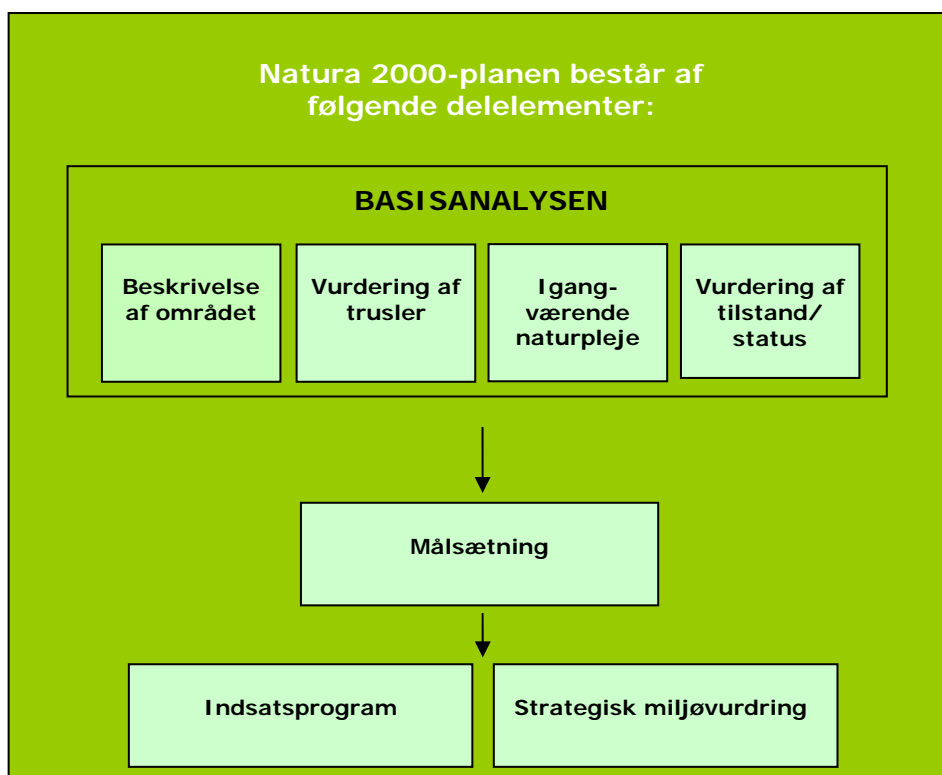
Med venlig hilsen
miljøminister Ida Auken

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder samt arter.

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Natura 2000-plan

henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen er vedtaget i 2011, hvorefter kommunalbestyrelserne og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v. på grundlag af konsekvensvurderinger m.m. Der er ikke gennemført konsekvensvurderinger i henhold til Habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet der ikke i planen er taget konkret stilling til forvaltningsindsatsens præcise lokalisering eller valgt forvaltningsmetoder. Der er dog i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med og nødvendig for forvaltningen af området. Evt. konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemiddel.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (ændret ved bekendtgørelse nr. 1443 af 11. december 2007 med senere ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen koordineres med vandplanen for hovedvandopland 2.5 Smålandsfarvandet og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovspligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et samlet areal på 18.500 ha, hvoraf ca. 4.500 ha er landareal. Natura 2000-området består af habitatområde nr. H143 og fuglebeskyttelsesområder nr. F95 og F96. Området afgrænses som vist på bilag 1.

Det ligger i det sydvestlige hjørne af Sjælland og strækker sig fra Kobæk Strand ved Skælskør til Klinteby Klint øst for Bisserup. Området omfatter desuden Agersø og Omø og et betydeligt havareal. Kyststrækningen er meget særpræget med laguner og nor afsnøret af øer, fed og større sandaflejringer. Dertil kommer brakvandsfjor-

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Natura 2000-plan

den og det næsten ferske nor ved Skælskør samt det inddæmmede område, der danner Borreby Mose.

En stor del af det marine område er forholdsvis lavvandet og derfor vigtig for mange havfugle, der lever af bunddyr. Havområderne omkring Agersø og Omø har da også international betydning som overvintringsområde for havdykænder som fx edderfugl og fløjlsand. Både edderfugl og fløjlsand har været inde i en tilbagegang på nationalt plan, mens andre rastende trækfugle på udpegningsgrundlaget som bramgås og grågås har været i fremgang (men er ikke vurderet på områdeniveau).

Langs kysten findes store strandensarealer - heriblandt nogle af Sjællands fineste strandenge. Strandengene tjener som yngle- og rasteområde for et rigt fugleliv, og bl.a. klyde yngler i et betydeligt antal flere steder i området. For flere fuglearter på udpegningsgrundlaget foreligger der dog ikke nyere undersøgelser. Af planter bør den sjældne, enårig tangurt fremhæves. Tangurt er salttålende og forekommer ofte i stor mængde i loer og lavninger og kan lokalt farve strandengen helt rød. Den er som art ikke på områdets udpegningsgrundlag, mens strandengen, hvor den vokser, er.

Udpegningsgrundlag for habitatområde nr. H143		
Naturtyper:	Sandbanke (1110) Vadeflade (1140) * Lagune (1150) Bugt (1160) Rev (1170) Strandvold med enårige planter (1210) Strandvold med flerårige planter (1220) Enårig strandengsvegetation (1310) Strandeng (1330) Forklit (2110)	* Grå/grøn klit (2130) * Klithede (2140) Søbred med småurter (3130) Kransnålalge-sø (3140) Næringsrig sø (3150) Brunvandet sø (3160) Vandløb (3260) * Surt overdrev (6230) Urtebræmme (6430) Bøg på mor (9110) Bøg på muld (9130) Ege-blandskove (9160) Vinteregeskov (9170) * Elle- og askeskov (91E0)
Arter:	Stor vandsalamander	Klokkefrø
	* angiver prioriterede naturtyper	

Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområde nr. F95		
Fugle:	Sangsvane (rastende) Rørhøg (ynglende)	Grågås (rastende) Trøldand (rastende)

Natura 2000-plan

Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområde nr. F96		
Fugle:	Rørdrum (ynglende) Sangsvane (rastende) Bramgås (rastende) Havørn (rastende) Rørhøg (ynglende) Klyde (ynglende) Almindelig ryle (ynglende) Splitterne (ynglende) Havterne (ynglende) Dværgerterne (ynglende)	Mosehornugle (ynglende og rastende) Knopsvane (rastende) Sædgås (rastende) Grågås (rastende) Skeand (rastende) Edderfugl (rastende) Fløjlsand (rastende) Toppet skallesluger (rastende)

Figur 2. Naturtyper (med typekode), fugle og andre arter, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

I Borreby Mose mødes den salte og ferske eng, og åbent vand afveksler med afgræsset eng og rørsump. Ikke overraskende er mosen et unikt fugleområde med bl.a. rørdrum og adskillige ynglende par af rørhøg. Den gulblomstrede kær-fnokurt vokser nogle år i mængde her i mosen.

I Fredskov på Glænø er der forekomster af vinteregeskov. Denne skovnaturtype er meget sjælden i Østdanmark, hvor den ellers kun forekommer på Bornholm.

Også Agersø huser en stor sjældenhed: Klokkefrøen. Klokkefrø er forsvundet fra de fleste af sine tidligere levesteder i Danmark, men har overlevet med en bestand på Agersø. Så sent som i slutningen af 1990'erne fandtes klokkefrøen også andre steder i dette Natura 2000-område.

Af ynglefuglene på udpegningsgrundlaget har klyde og splitterne i de seneste år været inde i en tilbagegang på nationalt plan. Blandt trækfuglene på udpegningsgrundlaget har grågås i de seneste år haft en fremgang på nationalt plan, mens (taiga)sædgås og edderfugl har været i tilbagegang. Mosehornugle har en uregelmæssig bestandsudvikling.

I basisanalyserne for Natura 2000-område 162 findes der en mere detaljeret gennemgang af området. På [Naturstyrelsens hjemmeside \(www.naturstyrelsen.dk\)](http://www.naturstyrelsen.dk) samt i figur 2 og bilag 2 er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Natura 2000-området ligger i Slagelse Kommune og inden for vandplanområdet hovedvandopland 2.5 Smålandsfarvandet. Området tilhører den kontinentale biogeografiske region.

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, at der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommet i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der fx reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Arealreduktion/fragmentering

Forekomsterne af vinteregeskov er små, usammenhængende og ligger isolerede. De plante- og dyrearter, der er tilknyttede naturtypen, har derved øget risiko for at uddø.

Udbredelsen af klokkefrø er i dette Natura 2000-område begrænset til visse steder på Agersø samt en nylig udsætning på Glænø, og bestanden er derfor sårbar. Det er derfor vigtigt at udvide levestederne for arten dels på Agersø og dels på tidligere lokaliteter andre steder i området.

Næringsstofbelastning

Tilførsel af næringsstoffer er en trussel mod laguner og kystnære havnaturtyper. Næringsstofftilførslen resulterer i en formindskelse af arealet med ålegræs, der ud over at være fødegrundlag for rastende skeand, knop- og sangsvane også er levested for en række marine dyr. Tilførsel af næringsstoffer til vandhuller fra omkringliggende agerland, fodring o. lign. forringer levestederne for bl.a. stor vandsalamander.

Luftbåren kvælstofdeposition er en trussel mod flere af områdets kvælstoffølsomme naturtyper, der omfatter skovnaturtyperne, grå/grøn klit, klithede og surt overdrev, for hvilke laveste tålegrenser er overskredet.

Miljøfarlige stoffer

Belastning med miljøfarlige stoffer til det marine miljø er en trussel mod tilstanden i de marine naturtyper. Forhøjede niveauer af tungmetaller og andre miljøfarlige stoffer kan give både kort- og langtidseffekter på dyrelivet, ligesom stofferne kan ophobes gennem fødekæden. Der er eksempelvis målt høje koncentrationer af miljøfarlige stoffer i muslinger og fisk nord for Agersø. Der er generelt et behov for udbygget viden om omfanget og betydningen af miljøfarlige stoffer til de marine områder. Miljøfarlige stoffer håndteres via vandplanen.

Natura 2000-plan

Tilgroning

Tilgroning med tagrør er registreret som trussel mod god tilstand for nogle af strandene og arealer med enårig strandvegetation. Også naturtypen søbred med småurter ser ud til at være truet af tilgroning.

Forekomst af buske og træer på småøer, som er potentielle ynglelokaliteter for udpegningsgrundlagets ternearter, giver krager og andre ægprædatorer gode vilkår.

Opvækst af vedplanter giver overskygning af ynglevandhuller for klokkefrø og stor vandsalamander, hvorved vandtemperaturen bliver for lav.

Uhensigtsmæssig hydrologi

Grøftning - og enkelte steder inddigning - er et problem for naturtyperne strandene og enårig strandvegetation. Strandene er afhængige af periodevis påvirkning med saltvand, og den våde deltype af enårig strandvegetation (løer og saltpander) er betinget af den dynamik med erosion og saltpåvirkning, som forårsages af høj- og lavvande.

Uhensigtsmæssig drift

Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyperne forringes eller ødelægges. Desuden er der en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyperne mod bl.a. konvertering til andre skovnaturtyper, som ikke er omfattet af Habitatdirektivet.

På enge og strandene er det vigtigt at få tilpasset udbindingstidspunkt og græsningstryk på potentielle ynglelokaliteter for almindelig ryle, havterne og formentlig også mosehornugle, så vegetationshøjden er tilpas lav gennem yngletiden.

Invasive arter

Især rynket rose, men også buketorn, er et problem flere steder i området for grå/grøn klit og i mindre grad strandene. Kæmpebjørneklo findes flere steder i Natura 2000-området.

I det marine miljø i dette område blev amerikansk ribbegøple *Mnemiopsis leidyi* (den såkaldte "dræbergøple") første gang observeret i 2007. Såfremt denne gøple får gode forhold, kan det true fiskebestanden, idet gøplerne æder store mængder fiskeæg og larver. Derudover er der i det marine miljø observeret forekomster af den kinesiske uldhåndskrabbe, som kan blive fødekurrent for det lokale dyreliv, som følge af deres altædende natur. Der findes i dag ingen kendte bekæmpelsesmetoder over for de nævnte marine invasive arter.

Natura 2000-plan

Forstyrrelser

Klyde, split-, hav- og dværgterne yngler især på uforstyrrede småøer, hvor færdsel derfor er uønsket i fuglenes yngletid.

Prædation

Alle ynglefuglene på udpegningsgrundlaget har rede i terrænniveau og er derfor sårbare overfor prædation fra mink, ræv og rotte.

Andehold og fiskeudsætning i vandhuller udgør en trussel mod klokkefrø og stor vandsalamander.

Fiskeri

Fiskeri med bundslæbende redskaber, hvorved der sker en fysisk ødelæggelse af rev og boblerev, dels ved fjernelse af bundflora og bundlevende dyr, og dels ved fjernelse af hårbund, sten og skaller, er en trussel mod disse marine naturtype. Omfanget af det aktuelle fiskeri på de pågældende naturtyper kendes ikke. NaturErhvervstyrelsen har dog oplysninger om fiskeri med større fartøjer i og omkring området. Dette fiskeri fremgår af Bilag 5, hvor fiskeriaktiviteterne i 2009 er vist for fiskefartøjer større end 15m

Igangværende pleje og genopretning

Nedgangen i bestanden af klokkefrø har været forsøgt afhjulpet i et større europæisk samarbejde, et LIFE-projekt. Som et led i dette projekt er der etableret nye vandhuller og overvintringssteder for klokkefrø på Agersø. Flere af de nye vandhuller benyttes allerede af arten.

Klokkefrø har i dette Natura 2000-område kun en naturlig bestand på Agersø, men har i relativt nyere tid været udbredt andre steder i området. Glænø Lokalråd har taget initiativ til at iværksætte et klokkefrø-projekt på Glænø med støtte fra Skov- og Naturstyrelsen (nu Naturstyrelsen) og Slagelse Kommune. Ud over Glænø planlægges klokkefrø udsat i andre dele af Natura 2000-området.

De store naturværdier på områdets strandengsarealer er betinget af afgræsning. En betydelig del af disse arealer afgræsses med støtte (MVJ-aftaler).

Størstedelen af skovene i området er i forstlig drift. Dog er en del skovkanter henlagt som værnsskov uden kommerciel skovdrift. En del småskove henligger også uden kommerciel skovdrift.

Der er fire vildtreservater inden for Natura 2000-området: Basnæs Nor, Holsteinborg Nor, Skælskær Nor og Fjord samt Helleholm Vejle på Agersø. Vildtreservaterne dækker et samlet areal på 2448 ha, hvoraf størstedelen er vandareal. Inden for vildtreservaterne er der særlige færdsels- og jagtreguleringer af hensyn til fuglelivet.

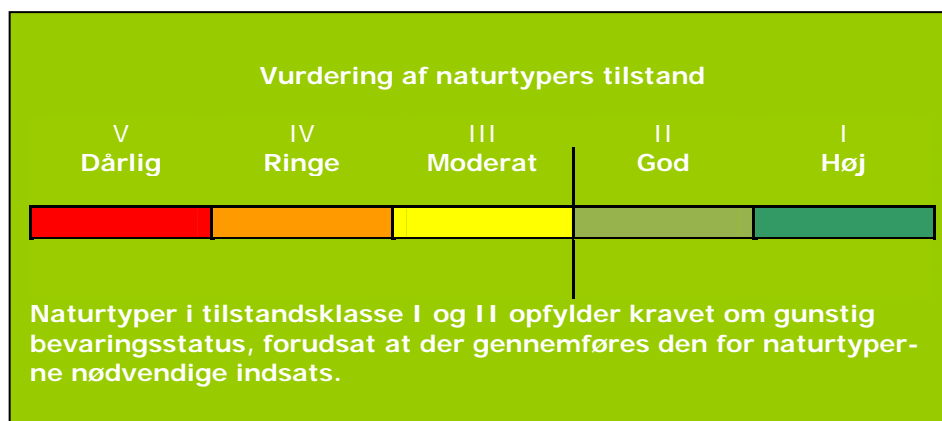
Tilstand og bevaringsstatus/prognose

For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes aktuelle *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en *prognose* for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden af de 23 lysåbne naturtyper og 10 skovnaturtyper, der er kortlagt i basisanalyserne. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 søtyper. Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I er bedst og V er dårligst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius 5 m og et strukturindeks baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drængrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandsforhold, forekomst af invasive arter og trækronernes lagdeling i forskellige etager.

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper.

Strukturindeks og artsindeks for den enkelte naturtype vægtes sammen med naturtypens tilstandsklasse på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

Natura 2000-plan

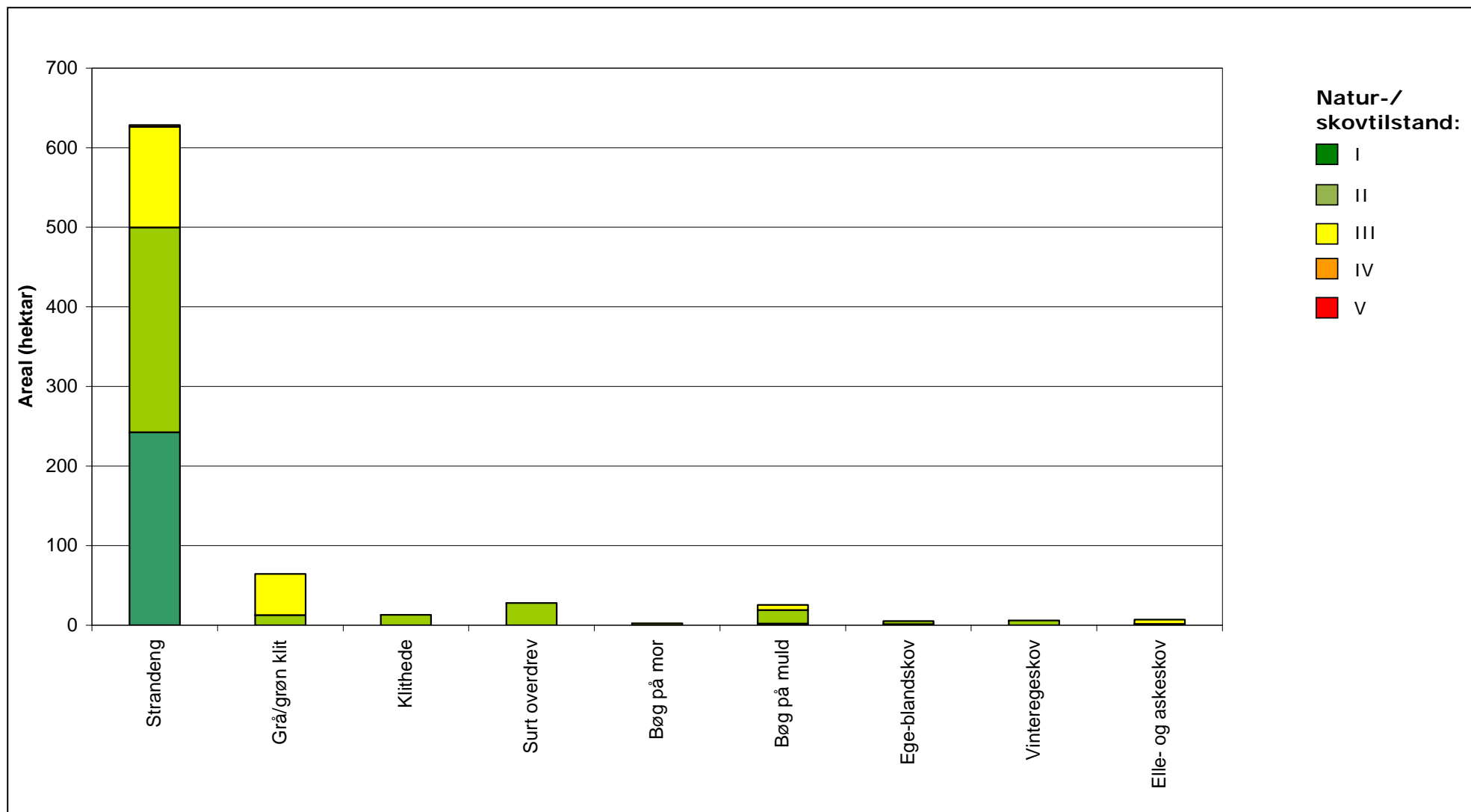
I dette Natura 2000-område er strandenge med 628 ha den arealmæssigt dominerende naturtype på land. En oversigt over arealfordeling på naturtilstandsklasser af strandeng og de øvrige kortlagte naturtyper ses i figur 4. Kun en mindre del af vandhullerne er tilstandsvurderet og er derfor ikke medtaget i figuren.

Kortlagt areal (hektar) fordelt på naturtilstandsklasse

<i>Naturtype</i>	I	II	III	IV	V	total
Strandeng 1330	243	257	127	2,2		628
*Grå/grøn klit 2130		13	58			65
*Klithede 2140		13				13
*Surt overdrev 6230		28				28
Bøg på mor 9110		2,5				2,5
Bøg på muld 9130	2,1	16,9	6,6			25,6
Ege-blandskov 9160	1,3	3,9				5,1
Vinteregeskov 9170		6,0				6,0
*Elle- og askeskov 91E0		1,6	5,3			6,9

Se kort med tilstandsvurdering af de enkelte forekomster i Natura 2000-området på www.naturstyrelsen.dk under "Se kort over tilstandsvurdering og forvaltningsbehov".

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

Figur 4. Natur-/skovtilstand for de af Natura 2000-områdets naturtyper, som er tilstandsvurderet.

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og skovloven fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5).

Gunstig bevaringsstatus

En naturtypes "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- det naturlige udbredelsesområde og de arealer, det dækker inden for dette område, er stabile eller i udbredelse, og
- den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for dets opretholdelse på langt sigt, er til stede og sandsynligvis fortsat vil være det i en overskuelig fremtid, samt når
- bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, er gunstig

En arts "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på langt sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare dens bestande

Figur 5. Habitatdirektivets definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter.

Gunstig bevaringsstatus skal generelt opnås inden for hver af Danmarks to biogeografiske regioner, nemlig den kontinentale og den atlantiske region. Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtyper og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt på områdeniveau ud fra de enkelte forekomsters natur-/skovtilstand og de aktuelle trusler og indeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne *vurderet gunstig*,

Natura 2000-plan

vurderet ugunstig og ukendt prognose.

I Natura 2000-området er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Bramgås
- Grågås

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Strandenge pga. strukturindekset. Størstedelen af områdets strandenge har en god til høj naturtilstand, hvilket primært skyldes tilstedeværelsen af mange sjældne og naturtypekarakteristiske plantearter (højt artsindeks). Den del af naturtilstanden, der bestemmes af strukturindekset, er imidlertid moderat til dårlig på lige over 25 % af strandensarealet. Dette vil betyde, at de naturtypekarakteristiske arter har det dårligt på en del af arealet og vil med tiden forsvinde. Den negative prognose gør, at bevaringsstatus er ugunstig for naturtypen samlet set. Det vurderes dog, at udviklingen vil kunne vendes med en relativ lille indsats.
- Enårig strandengsvegetation pga. problemer med tilgroning og modificerede hydrologiske forhold.
- Grå/grøn klit pga. at en stor andel af arealet kun har moderat naturtilstand. Dette skyldes primært, at en stor del af forekomsterne er med artsklasse III eller IV. 33 % af arealet er med strukturklasse III.
- Klithede og surt overdrev pga. overskridelse af nedre tålegrænse for kvælstofdeposition.
- Bøg på mor, bøg på muld og ege-blandskov da den atmosfæriske kvælstofdeposition ligger over naturtypens laveste tålegrænse.
- Vinteregeskov, da forekomsterne ikke er robuste på lang sigt, da de er isolerede, usammenhængende og meget små.
- Elle- og askeskov især fordi forekomsten har lavt strukturindeks.
- Klokkefrø, idet bestanden er lille og meget isoleret.
- Almindelig ryle og mosehornugle, da arterne ikke er registreret i området i en årrække.
- Splitterne og dværgterne, da bestandene er kraftigt reducerede i forhold til tidligere niveau.
- De marine naturtyper bugt og sandbanke pga. næringsstofbelastning.
- Rev er vurderet ugunstig som følge af muligt fiskeri med bundsløbende redskaber.

Prognosen for følgende arter og naturtyper er ukendt, da det aktuelle vidensniveau er utilstrækkeligt:

- De marine naturtyper: vadeflade og lagune

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Natura 2000-plan

- Strandvold med enårige planter
- Strandvold med flerårige planter
- Forklit
- Søbred med småurter
- Alle søtyperne: Kransnålalge-sø, næringsrig sø og brunvandet sø
- Vandløb
- Urtebræmme
- Stor vandsalamander
- Rørdrum
- Rørhøg
- Klyde
- Havterne
- Rastende trækfugle på udpegningsgrundlaget (bortset fra bramgås og grågås, der vurderes at have gunstig prognose)

Strandeng med lo på Glænø. Foto: Ole Malling.

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Natura 2000-plan

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden. Da der endnu ikke er udviklet et tilstandsvurderingssystem til brug for vurdering af areal og tilstand af levestederne for fuglearterne, er fastsættelse af målsætningen for de enkelte fuglearter på udpegningsgrundlaget sket på baggrund af en vurdering af, om størrelsen og kvaliteten af levestedet kan rumme bestanden, og ikke på om bestanden rent faktisk er til stede. De i planen angivne bestandsstørrelser er fastsat på baggrund af den officielle danske indmelding til EU.

Såvel overordnet målsætning som de konkrete målsætninger rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

De marine naturtyper lagune, bugt og rev samt strandengene er vigtige i dette Natura 2000-område, da de udgør en meget stor del af arealet. De marine naturtyper er desuden vigtige som fourageringsområder for flere arter af rastende fugle, over for hvilke Danmark har et særligt internationalt ansvar. Strandengene er tilsvarende det primære yngleområde for truede ynglefugle på udpegningsgrundlaget. Der er derudover specielt fokus på habitatnaturtyperne vinteregeskov og surt overdrev, der er sjældne naturtyper i tilbagegang. Specielt vinteregeskov findes kun med meget få andre forekomster i den kontinentale biogeografiske region.

Det overordnede mål for Natura 2000-område 162 er:

- De marine naturtyper sikres god vandkvalitet med et artsrigt dyre- og planteliv og opretholdes som godt raste- og/eller fourageringsområde for internationalt vigtige forekomster af rastende knopsvane, sangsvane og trolldand samt ynglende terner.
- De lysåbne, terrestriske naturtyper sikres god til høj tilstand. Kvaliteten af de lysåbne naturtyper som yngle-, leve- og rasteområde for fugle på udpegningsgrundlaget forbedres med

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Natura 2000-plan

særligt fokus på de truede ynglefugle almindelig ryle, splitterne, dværgterne og mosehornugle samt rastende knopsvane, sangsvane, grågåse og sædgåse.

- Det prioriteres højt, at vinteregeskov og surt overdrev sikres god til høj tilstand, og at arealet med vinteregeskov er i fremgang.
- Områdets økologiske sammenhæng og robusthed (dets økologiske integritet) sikres som helhed i form af en
 - hensigtsmæssig drift og hydrologi,
 - lav næringsstofbelastning samt
 - gode etablerings- og spredningsmuligheder for arterne.

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger, som fastlægger de langsigtede mål for naturtyper og arter i Natura 2000-område 162:

- Naturtyper og arter sikres gunstig bevaringsstatus.
- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur-/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur-/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose skal udviklingen i deres natur-/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur-/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. Navnlig for skovnaturtyperne kan der være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til arealmålet.
- For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder.
- Naturtypeforekomster i artsklasse I målsættes til tilstandsklasse I og skal søges udvidet/sammenkædet, hvis de naturgivne forhold gør det muligt.
- For klokkefrø genetableres egnede levesteder, hvor arten tidligere har forekommet med henblik på naturlig spredning eller evt. genudsætning.
- Arealet med vinteregeskov skal være stigende, og der skabes sammenhæng mellem forekomsterne i det omfang, de naturgivne forhold gør det muligt.
- Tilstanden og det samlede areal af levesteder for rørdrum, rørhøg, klyde, alm. ryle, mosehornugle, splitterne og havterne som ynglefugle stabiliseres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede yngle- og fourageringssteder for ar-

Natura 2000-plan

terne i området.

- Tilstanden og det samlede areal af levestederne for følgende trækfugle stabiliseres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med potentielle og egnede raste- og fourageringssteder til bestande i størrelsen 900 sangsvaner, 6.000 knopsvaner, 3.500 grågæs, 1.215 bramgæs, 1.200 sædgæs, 1.130 skeænder, 10.000 edderfugle, 3.000 fløjsænder, 24.000 troldænder samt 656 toppede skalleslugere.
- Tilstanden og det samlede areal af levesteder for havørn og mosehornugle som trækfugle stabiliseres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede raste- og fourageringssteder for arterne i området.

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Genopretning af levesteder for klokkefrø vil kunne betyde etablering af græsning på rørskovsarealer, der er potentielle ynglelokaliteter for rørhøg. Bestanden af klokkefrø i området vurderes at være sårbar, og tiltag, der kan forøge arealet af levesteder for denne art og/eller gøre eksisterende bestand mere robust, har højere prioritet end hensynet til rørhøg.

Genetablering af græsning på strandeng, der er tilgroet med tagrør, vil sjældent påvirke ynglemuligheder for rørhøg. Rørskov på strandenge er normalt relativt smalle bræmmer, der er mindre egnede som ynglelokaliteter for rørhøg. Naturpleje i forhold til strandeng bør derfor prioriteres højere end hensynet til rørhøg. I de tilfælde, hvor der findes kendte ynglelokaliteter, foretages en konkret vurdering før et evt. tiltag.

Indsatsprogram

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsprognose er en opgave som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode er formuleret i 4 sigtelinjer, som lægger niveauet for indsatsen i planperioden. Sigtelinjerne er beskrevet i bilag 3.

Indsatsprogrammet der bygger på de 4 sigtelinjer beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredskovs-pligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**,

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Naturstyrelsens eller andre offentlige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af husdyrgodkendelsesloven, der med ændringen af 10. februar 2011 har fastlagt et særligt beskyttelsesniveau af hensyn til bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planlægningen. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til naturtyperne reduceres herunder fra dræntilløb og fodring. For marine naturtyper, søer og vandløb reguleres tilførslen via vandplanen.
- 1.2 For de marine naturtyper sikres det, at projekter og aktiviteter ikke skader lokaliteterne.
- 1.3 Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi for énårig strandengsvegetation (våd type) og strandeng. Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyper, og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssig hydrologi.
- 1.4 De lysåbne terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.
- 1.5 Skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigheden primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.
- 1.6 Der sikres velegnede levesteder for stor vandsalamander,

Natura 2000-plan

- 1.7 klokkefrø og udpegningsgrundlagenes yngle- og rastefugle. Der sikres tilstrækkeligt uforstyrrede levesteder for arter på udpegningsgrundlaget med hensyn til den enkelte arts sårbarhed.
- 1.8 Invasive arter som rynket rose og kæmpe-bjørneklo bekæmpes, og deres spredning forebygges.

Konkrete retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 Der indgås aftaler om en væsentlig forøgelse af arealet med vinteregeskov, og om muligt påbegyndes udvidelsen i 1. planperiode.
- 2.2 Antallet af egnede ynglevandhuller og overvintringssteder for klokkefrø sikres fremgang.
- 2.3 Genetablering af egnede levesteder for klokkefrø påbegyndes med henblik på genintroduktion på lokaliteter, hvor arten tidligere forekom.

Indsatser efter sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 Skovnaturtyper sikres. Der kan være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.
- 3.2 Kendte og/eller egnede overvintringssteder for klokkefrø sikres.
- 3.3 Konstaterede forekomster af udpegningsgrundlagets habitatnaturtyper, der ikke er beskyttet af lovgivningen, sikres mod ødelæggelse.
- 3.4 Der sikres beskyttelse mod ødelæggelse af rev.

Indsatser efter sigtelinje 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 Der gøres en særlig indsats for, at vinterege-skove fastholdes i god til høj tilstand.
- 4.2 Potentielle ynglelokaliteter for almindelig ryle sikres i yngleperioden tilstrækkelig lav strandengsvegetation, risikoen for kreaturnedtrampning minimeres og uønsket færdsel reguleres. Naturlig hydrologi sikres på egnede ynglelokaliteter.
- 4.3 Split- og dværgterne: Prædation af æg og unger på små-

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Natura 2000-plan

øer, holme minimeres. For dværgterne også på egnede fed og sandstrande. Uønsket opvækst af vedplanter fjernes i nærheden af ynglepladser. Der sikres tilstrækkeligt uforstyrrede forhold omkring ynglepladser.

Forslag til mulige virkemidler

Kommunerne, Naturstyrelsen og andre offentlige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen. Ifølge Vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer samt stedvis sikring af en mere naturlig hydrologi i ådale. Vandplanen vil desuden forbedre de fysiske forhold og sikre kontinuiteten på udvalgte vandløbsstrækninger. Disse indsatsforanstaltninger forventes i de fleste tilfælde at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og i levestederne for de arter, der er tilknyttet vand.

Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de to planer, men i enkelte tilfælde kan der opstå konflikter, fx hvor indsats efter vandplanen medfører oversvømmelser af habitatnaturtyper eller levesteder for arter.

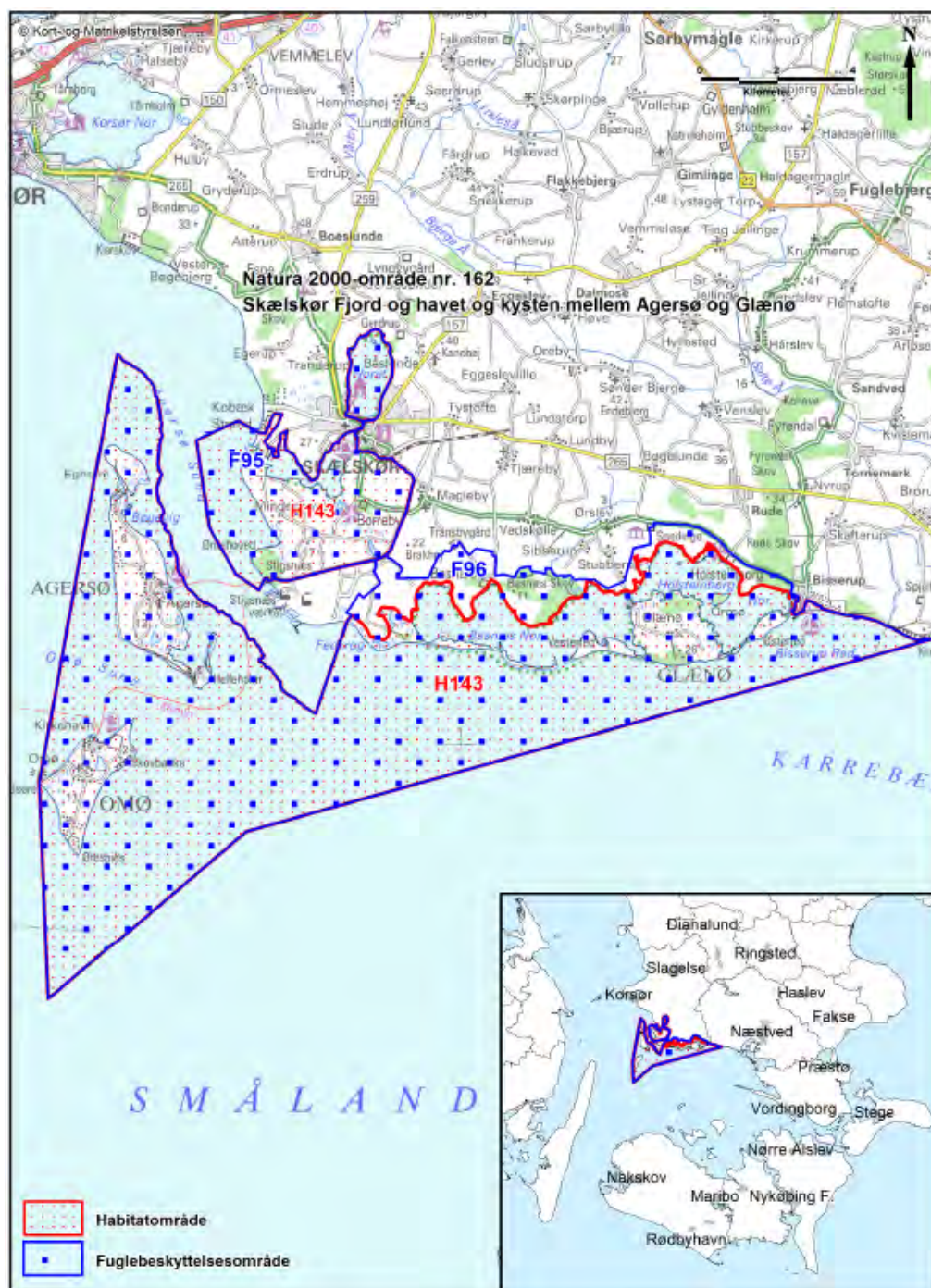
Planlagt indsats efter vandplanen der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt afdækkes i forbindelse med vedtagelse af vandplanen. Vandplanen kan således ikke vedtages, medmindre skade på Natura 2000-områder kan afvises.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af Bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. 162

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

En opsummering af Natura 2000-planens indhold, mål og indsatsprogram findes samlet i Bilag 2 - opdelt på de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for det på gældende Natura 2000-område. Se www.naturstyrelsen.dk – for dette Natura 2000-område.

Bilaget indeholder endvidere en oversigt over mulige virkemidler, der er eksempler på, hvordan indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammen med bilag 2 findes på hjemmesiden baggrundsmateriale for planerne samlet i basisanalyse og tillæg til basisanalyse samt henvisning til kort over forekomst af de kortlagte og tilstandsvurderede naturtyper.

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Ved igangsætningen af Natura 2000-planprocessen blev der identificeret en række væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver. På baggrund heraf blev der opstillet 4 sigtelinjer, der formulerer prioriteringen af den nødvendige indsats. Sigtelinjerne er forelagt og godkendt af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg. Sigtelinjerne sætter dermed rammerne for Natura 2000-planlægningen.

De overordnede rammer er formuleret i nedenstående bilag. Teksten indgik i idéfasen for vand- og naturplanlægningen, juni – december 2007.

Antallet af naturtyper, der kortlægges og tilstandsvurderes er siden udvidet.

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødskning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter. Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstof-belastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved

Natura 2000-plan

direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

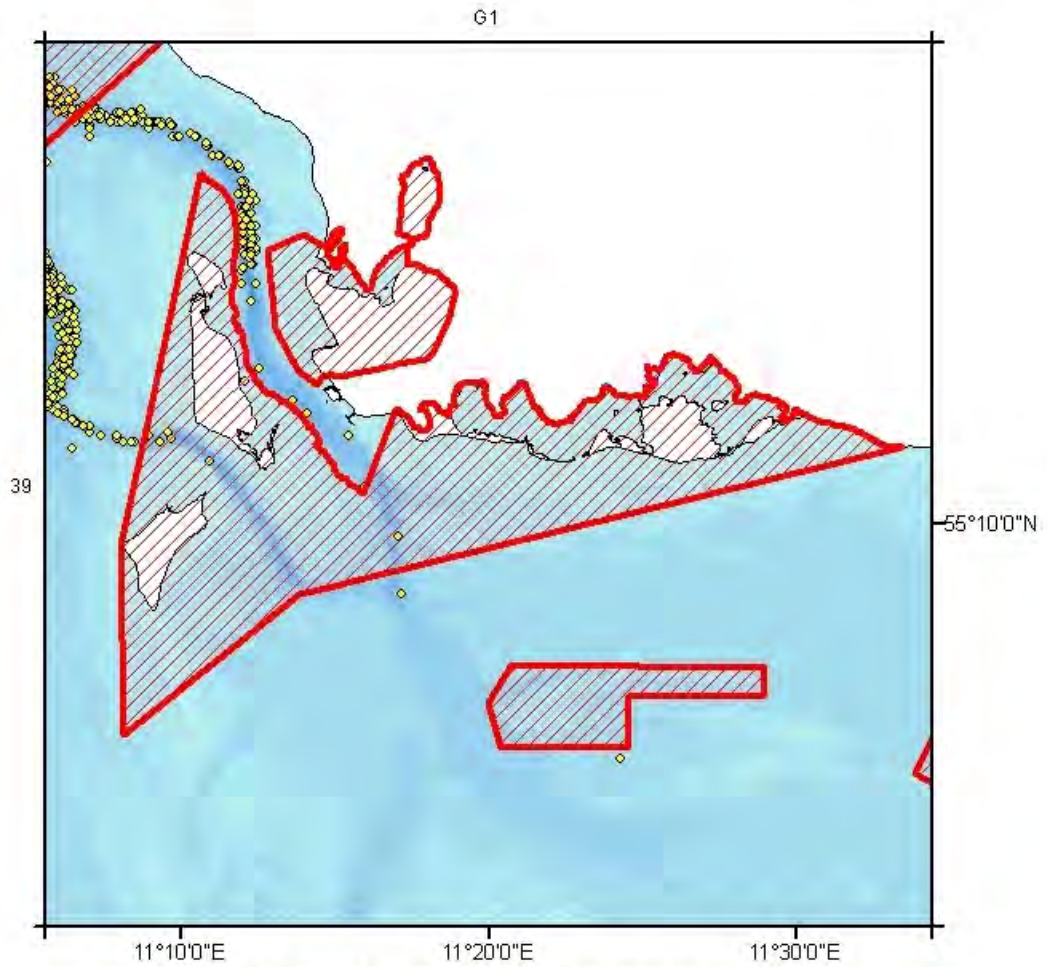
Miljørapport for Natura 2000-område nr. 162, Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø kan læses på Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Bilag 5. Fiskeriaktivitet i Natura 2000-området

Fiskeriaktivitet med garn og bundtrawl ifølge VMS data fra 2010 for alle fartøjer over 15 meter er vist i nedenstående kort. VMS står for Vessel Monitoring System, og er et satellitbaseret overvågningssystem for fiskefartøjer, der regelmæssigt sender data til fiskerimynderhederne om fartøjers position, kurs og fart.

VMS systemet er obligatorisk for fiskefartøjer over 15 meter (12 meter fra 1. januar 2012). Der sendes signaler hver time, og disse data giver således en indikation af det fiskerimønster, som var gældende for året 2010. Det præcise fiskeri fra fartøjer under 15 meter kendes ikke, da fartøjer under 15 meter i 2010 ikke var forpligtet til at have VMS om bord.

Natura 2000-plan

Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø

- Natura2000_Områder
- Garn VMS punkter 2010
- Bundtrawl VMS punkter 2010

Fiskeriaktivitet med garn og bundtrawl ifølge VMS data i år 2010 fra både over 15 meter.

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk